



Banys de realitat... Compromís de lluita

La realitat socioeconòmica...

Com dèiem a l'anterior número de *La Veu*, en aquests darrers mesos hem entrat de ple en la fase d'agreujament i d'agudització de la crisi econòmica i social. Una crisi que comporta desinversió i desmantellament d'empreses, amb la consegüent destrucció d'excedents i de llocs de treball. Una crisi que colpeja durament la classe treballadora amb un augment de la desregulació laboral, la precarietat, l'atur, la pobresa i l'exclusió social. Una crisi, la gravetat de la qual ja no poden dissimular ni a les dades oficials: forta desaceleració, augment dels preus i de la morositat, creixement imparable de l'atur, etc. Una crisi que, com les anteriors (reconegudes o no), és consubstantial al mateix sistema capitalista.

A la segona meitat del passat segle xx, en plena guerra, que en deien freda, contra la URSS i estats aliats, els grans estats capitalistes van desenvolupar tot un seguit de mesures polítiques i socioeconòmiques amb la finalitat d'atenuar els aspectes més colpits de les crisis i de crear —de cara a la classe treballadora— la il·lusió d'un anomenat Estat de Benestar que seria la base del que havia de ser un nou capitalisme social, democràtic i humanitari. Tot i que aquest muntatge només va funcionar amb una certa eficàcia en un nombre limitat d'estats capitalistes europeus (les fronteres occidentals del bloc enemic), sembla evident que va assolir, si més no parcialment, les seves finalitats ideològiques i propagandístiques i que va acabar imposant un cert convenciment que això de les crisis cícliques eren coses del passat, pròpies del capitalisme «primitiu», i que ja no caldria cap canvi socioeconòmic de fons i encara menys cap revolució socialista.

Amb l'esfondrament del bloc soviètic, entrem en una nova fase d'expansió i d'ofensiva capitalista (l'actual capitalisme global). Com que ja no necessiten cap més miratge socialdemòcrata, entrem a l'era de pensament únic ultraliberal, segons el qual cal que es rebutgi qualsevol mena de mesura inter-

vencionista. Perquè ara el capitalisme, alliberat de regulacions i de fronteres, podrà créixer i desenvolupar formes d'autoregulació que resoldran amb una més gran eficàcia tota mena de desequilibris, crisis i desigualtats i garantiran per a tota la humanitat un futur de prosperitat sense límit.

Els primers que no s'han cregut aquest conte de fades i, per tant, no han seguit aquests criteris han estat els mateixos capitalistes, que en veure les orelles del llop (de la crisi que no havia de tornar mai més) s'afanyen a exigir que els estats i els seus bancs centrals prenguin tot un seguit de mesures financeres i polítiques de xoc que els ajudin a parar el cop.

De la classe treballadora se'n parla molt menys, no fos cas que s'induís al retorn d'una regulació social més gran i es destorbés així el sacralitzat funcionament de les lleis del mercat i de la lliure competència, la finalitat exclusiva de les quals és garantir al capitalista la llibertat de poder actuar sense limitacions en defensa del seu capital i de la seva rendibilitat. A tot estirar, alguns dels successors d'aquella socialdemocràcia proposen mesures de caire benèfic-assistencial, sense tenir gens clar com pensen obtenir els recursos per a complir les seves promeses.

En definitiva, i bàsicament, som al mateix lloc, sota el capitalisme, un sistema socioeconòmic que tot i el seu caràcter social (perquè existeix gràcies a l'aportació de la majoritària classe treballadora), queda condicionat i determinat per l'apropiació privada del capital i del seu rendiment, a les mans d'una minoria (la classe capitalista).

La realitat nacional...

També en aquests darrers mesos s'acumulen tot un seguit de fets que no fan més que confirmar fins a uns extrems inaudits la naturalesa de l'ocupació que des de fa més de 300 anys patim els Països Catalans.

A la Catalunya Nord tot segueix si fa o no fa igual. No sembla que la més gran participació a les eleccions generals i locals de determinades formacions polítiques cata-

lanistes hagi introduït canvis substancials en la ja tradicional relació de dependència de la vida política local i regional (encapçalada pel grups de poder de sempre) respecte a les autoritats que de veritat compten, les de París.

L'únic moviment que ha estat que el Senat de París ha acceptat el petit canvi constitucional de reconèixer l'existència, dins l'Estat, d'altres llengües diferents del francès... Amb tot, el govern Sarkozy continua negant-se a signar la Carta europea de protecció d'aquestes llengües (entre les quals hi ha el català).

D'altra banda, la iniciativa de glorificar les fortificacions de Vauban davant la UNESCO, tot i la forta oposició d'un ampli front unitari d'entitats cíviques i culturals, ha acabat tirant endavant gràcies a la imposició del govern francès i el suport d'alguns notables botiflers dels dos costats de l'Albera.

Al sud de l'Albera, continua el «serial» dels estatuts i del finançament. La publicació d'unes balances fiscals, tot i que molt esbiaixades, ha suposat el reconeixement per part de l'Estat espanyol del que ja fa molts anys denunciàvem: el conjunt dels Països Catalans sotmesos a Espanya patim un règim d'espoli quasi colonial.

L'efecte d'aquest reconeixement ha somogut fins i tot a sectors de la burgesia als Països Catalans (les cambres i les patronals, algunes empreses grans, alguna gent del PP valencià i illenc, etc.), que ara semblen apuntar-se a l'anomenat «arc mediterrani» i també als «fronts» negociadors d'uns suposats nous sistema de finançament de les autonomies que s'han d'arrencar al govern de Zapatero.

No pensem que aquest «enfrontament» pugui donar gaire més de si, tot i que encara podem assistir a noves escenificacions (amb nous acords i els seus corresponents incompliments i ajornaments). Fins i tot pot passar que els partits del sistema arribin a donar el seu suport (sempre condicionat) a convocatòries ciutadanes de protesta... Amb tot, les contradiccions no

semblen prou profundes perquè des d'elements que formen part del mateix sistema socioeconòmic i polític es propiciïn posicionaments i mesures veritablement rupturistes.

Amb tot plegat, veiem com, també en aquesta cara de la nostra feixuga realitat, estem al mateix lloc (com a mínim des de fa més de 300 anys): ocupats i espoliats pels estats espanyol i francès.

Compromís de lluita

En definitiva, l'evolució econòmica, social i política dels darrers anys ha posat en primer terme un seguit de fets i situacions que no fan més que evidenciar la realitat descarnada del mateix sistema d'exploració, dominació i espoli a què estem sotmeses com a classe treballadora, com a gènere i com a nació. És per això que diem que aquests fets i aquestes situacions constitueixen veritables «banys de realitat».

Però davant de tot plegat, no hi ha d'haver ni temps ni espai per a lamentacions, desànim, claudicacions i renúncies...

Com hem dit en els darrers anys, enmig d'aquest desert econòmic i polític l'Esquerra Independentista té l'obligació de plante-

jar una alternativa real per a les classes populars catalanes. Ara bé, per poder plantejar aquesta alternativa cal que, com a mínim, es donin dues condicions: d'una banda, el moviment ha de ser capaç d'elaborar i difondre propostes programàtiques dirigides realment a les classes populars catalanes i no pas a cercles minoritaris de dubtosa incidència social; d'altra banda, seguint les lli-

çons d'altres moviments d'arreu del món i evitant suposades «originalitats» estèrils, el nostre moviment s'ha d'estructurar d'una manera efectiva, tot delimitant el paper i les funcions de les diferents organitzacions que en formen part. Estem diem que el nostre compromís de lluita ha d'estar orientat: altrament, serà una lluita abocada al fracàs d'entrada.



Valoració de la resposta a la Crida a la Unitat Estratègica de l'Esquerra Independentista

Des que vam fer pública la Crida a la Unitat Estratègica de l'Esquerra Independentista, aprovada per la X Assemblea Nacional el passat 19 de gener, hem dut a terme un seguit de contactes per desplegar-la. Considerem que cal valorar la tasca feta en aquest sentit els darrers mesos.

Cal recordar que aquesta Crida, adreçada a «tota la militància de l'esquerra independentista de referent marxista, especialment l'enquadrada a Endavant (OSAN) i al PSAN», tenia com a objectiu establir «les bases d'una acció estratègica permanent, continuada i coherent».

Sent conscients de les diferències tàctiques i d'estils de treball de les diverses organitzacions estratègiques de l'Esquerra Independentista, valorem positivament el fet que la Crida hagi servit per visualitzar que el debat ben portat té sempre efectes positius, encara que només sigui pel fet d'haver contribuït d'alguna manera a evitar que la manca de diàleg pogués portar a

accentuar de manera artificial i exagerada algunes diferències.

A més, tot i no haver aconseguit l'objectiu en la seva totalitat, entre d'altres raons perquè érem i som conscients que aquests processos no són instantanis, sí que ha servit per visualitzar que les dinàmiques unitàries són possibles si hi ha voluntat política, com s'ha pogut comprovar en altres moments històrics amb els processos de confluència dels i les JIR i de Maulets o d'Alternativa Estel i la CEPC.

D'altra banda, han millorat les relacions formals amb el PSAN i hem estat convidats a diversos dels actes organitzats per aquesta organització estratègica, que enguany commemora els 40 anys de la seva fundació.

Volem insistir que vam fer una Crida a la Unitat molt oberta amb la intenció que entre totes les parts anéssim concretant-la en funció de la maduració del conjunt de les organitzacions i en funció dels

terminis que ens volguéssim fixar entre totes.

Finalment, tornem a reiterar la nostra voluntat de bastir un pacte estratègic prou sòlid, dins el qual es proposin condicions d'harmonització política conjunta per al desenvolupament dels projectes unitaris, sense excloure la possibilitat d'integració en una sola organització, sobretot en aquests moments en què un sobiranisme de caire burgès comença a prendre posicions en l'escena pública.

Per això, per tal d'aconseguir la unitat estratègica de base marxista, continuarem fent propostes d'emplaçament al conjunt de l'Esquerra Independentista en el marc de la Crida a la Unitat Estratègica.

PAÏSOS CATALANS,
20 DE JULIOL DE 2008

A LA MEMÒRIA DE TONI VILLAESCUSA,
MORT PER UNA TERRA LLIURE

La crisi en la política: la degeneració accentuada del parlamentarisme

La crisi que ens envolta no és tan sols econòmica. En una altra dimensió i amb un altre ritme la crisi fa temps que està penetrant el sistema polític parlamentari, a les diferents zones del nostre país. Les grans tendències de l'evolució del parlamentarisme s'estan manifestant en un doble sentit: d'una banda, en la desafecció progressiva envers la política i els polítics en general. I d'altra banda, en la despolitització creixent del vot. Es tracta, com mirarem d'explicar, de dues cares de la mateixa moneda.

Com es pot analitzar aquesta doble realitat que ens afecta, d'una manera especial, totes les persones que lluitem per l'alliberament d'aquest país?

D'una banda, veiem que s'ha anat estenent un sentiment de rebuig envers la política. Aquest sentiment expressa realment desconfiança en les possibilitats de la cosa pública mateixa, percebuda com a impotent per a resoldre els problemes estructurals que tenim plantejats: des de la inseguretat i la precarietat de la feina de milers i milers de persones, a la degradació dels serveis socials i públics, a la manca de cobertura assistencial en situacions límit per a milers de famílies com en els casos de vellesa i dependència, a la impotència per a protegir i promoure la llengua del país, etc., tot un conjunt de problemes que sectors importants de la població saben que ni els instruments polítics ni els pressupostos actuals podran abordar seriosament.

El divorci entre una classes populars desafectes i el nucli dur espanyol encastellat en les seves paranoies no para d'engrandir-se. El cicle del règim de la monarquia nascuda del franquisme, cultivador de l'espanyolisme, de l'economia de les prebendes i de la repressió, es comença a esgotar perquè ha espremut ja del tot les seves possibilitats persuasives. Des d'aquest punt de vista, la seva crisi anuncia alhora

l'esperança en les possibilitats d'un sistema polític i econòmic millor, amb un nou suport popular.

El desafecte, doncs, és ben cert i profund: Seria un error pensar que les actituds crítiques expressen només una protesta contra l'honestetat o la inoperància de les persones que es dediquen a la cosa pública; si n'observem la forma i la tendència (creixement de l'abstenció i del vot de protesta actiu) i ho sabem lligar amb les inquietuds socials que s'han anat manifestant progressivament, podrem comprovar que expressen més aviat, tal com ho hem assenyalat més amunt, una desconfiança profunda i amarga en les possibilitats reals de la cosa pública mateixa. Però aquesta actitud de rebuig sembla, d'altra banda, només pròpia d'uns sectors socials importants però que no són, des del punt de vista de la consideració del vot, majoritaris.

Al costat d'aquest fenomen que expressa un cert grau de politització observem, però, un comportament, que podríem qualificar de gregari, a nivell de masses. La majoria dels analistes polítics han valorat, per exemple, que l'avanç del vot del PSC-PSOE al Principat de Catalunya a les darreres votacions, ha estat bàsicament un vot de por al PP. Sembla, doncs, que no s'ha votat segons allò que proposa o fa realment el PSOE sinó segons unes consideracions instintives i poc precises. La tendència a votar de manera independent dels continguts polítics sembla que vagi creixent ara al Principat de Catalunya, de manera que la bipolaritat PSOE-PP, que ha arrelat a les Illes i al País Valencià, corre el perill d'estendre's també al Principat.

La política a Espanya ja fa temps que ha arribat a aquesta situació. El que val en aquest àmbit és, com sabem, la «propaganda gruixuda». S'ha escrit per a definir aquest fenomen que quan s'acosta una jornada electoral espanyola comencen a aparèixer idees negres dins les quals sura l'escòria dels prejudicis instintius, a partir dels quals cal donar peixet a la simplicitat mental i a la visceralitat. Veiem que a l'Espanya profunda, aquella que alimenta l'Estat i que l'Estat alimenta, guanya en el fons la política espanyolista i anticatalana tradicional del PP, perquè tant si és pels vots d'aquest partit, com si és per la política que el PSOE realment desenvolupa, guanya l'immobilisme i el suport polític clar a la

corrupció. Com en els moments més tenebrosos d'un passat perseguidor d'heretges i jueus calen bocs expiatoris que es trobaran en les «comunitats estranyes»: els «altres» a atacar seran bascos i catalans, col·lectius que no paren de ser objecte de comentaris insidiosos i de notícies sensacionalistes que satisfan els baixos instints de la turba.

Això explica la situació espanyola. El fet nou actualment és que la política catalana ha entrat en una dinàmica semblantment irracional, encara que en unes coordenades diferents. A Catalunya la política es decideix per idees vagues elaborades en partits convertits en veritables «laboratoris de publicitat». Es considera, per exemple, com a element ponderable una mena de «catalanisme» genèric, que no obligaria a res en termes polítics, i una forma de «progressisme» social que no hauria d'influir sensiblement en les condicions de vida dels treballadors i de les classes populars. La gravetat d'aquest fenomen, de la política exempta de veritables criteris polítics, és que finalment es donen xecs en blanc a opcions que no representen políticament la societat ni fan, a la pràctica, el que aparentment proclamen.

Com s'explica la doble actuació de la població catalana?

Crec que hi podríem destacar un parell d'aspectes: l'extensió social del clientelisme polític i la despolitització.

1. L'extensió del clientelisme (ser o no ser «de l'olla», aquesta és la qüestió)

Els sistemes amb tendència oligàrquica com ho són les monarquies parlamentàries a l'estil espanyol nascudes de dictadures, són veritables planters de clientelisme, males herbes que creixen a recer de les xarxes d'influències del sistema social i econòmic oligàrquic. Això explica determinats comportaments electorals, com el fet que el PP s'enfilí electoralment als municipis més corruptes; la influència del PSOE no té un component gaire diferent. Les grans forces parlamentàries (CiU, PSOE, PP —i en un grau important també ERC, IC-Verds...) estan entrant, en les diferents àrees de poder, començant pels municipis, en una veritable conxorxa per tolerar i tapar la corrupció com una mena



de llei del silenci que estén veritables pactes a l'estil de les famílies mafioses: «Jo no et denuncio a tu perquè tu no xerris res de mi». La força del PP a les Illes i al País Valencià es pot interpretar, doncs, com una mostra més de l'encastellament en el poder d'un sistema econòmic-polític que s'ha mantingut per mitjà de la promoció febril de formes de clientelisme especulatiu. L'agreujament de la situació actual, que denunciem, és la possibilitat real de l'extensió d'aquesta tendència arreu del territori.

El «pacte clientelar» és un sistema de poder polític i mediàtic que en el fons interessa a hores d'ara els dos grans partits espanyols (PSOE i PP), tant al perdedor com al guanyador de les eleccions, perquè tant l'un com l'altre saben bé que només poden guanyar el poder actualment d'aquesta manera, perquè només dins la «gran família» de les conxorxes clientelars és possible de reduir la política al joc actual de publicitat i de teatralització d'actituds. Tot queda, finalment, simplificat al fet de «ser o no ser de l'olla». Aquesta és la qüestió que preocupa els diferents partits i personatges amb ànsia de projecció política. Per a poder tenir «quota mediàtica» cal estar bé amb els «capos». Aquest fet és determinant.

2. La despolitització de les masses

La despolitització de la majoria de la població és un fet que arrosseguem de l'època franquista i que la monarquia parlamentària espanyola i els seus nombrosos programes mediàtics adreçats a l'estupidització col·lectiva no han ajudat pas a superar, ans al contrari. La consciència política, entenent aquesta consciència com la capacitat de tenir judicis mínimament elaborats i no mistificats sobre la realitat social o d'emetre un vot en funció d'un programa polític concret, és només pròpia d'una minoria de persones. La despolitització és, doncs, una realitat però cal analitzar-ne les causes i valorar-ne els efectes.

El fet és que ni els polítics ni els mitjans de comunicació tenen interès a permetre una politització seriosa de la població. Podem dir, doncs, que el clientelisme socioeconòmic genera una actuació defensiva de part de l'anomenada «classe política» (que caldria anomenar, amb més precisió «casta política», pel fet que és més un estament que es regeix més per criteris d'admissió social que no pas per criteris de productivitat o de compromís en una activitat econòmica).

Davant l'augment de l'abstenció en les eleccions, per exemple, la casta política del règim actual reacciona de manera robotit-

zada: es limita en general a arronsar les espatlles tot argumentant que cal «la pau social» i que és imprescindible treure el màxim de vots d'on sigui i de la manera que sigui. És l'imperi de la demoscòpia, és la democràcia emmordassada i buidada de sentit pel culte a la irracionalitat.

La política resulta així reduïda a un afer de publicitat: cap proposta per a millorar el sistema de votació o cap mesura per a promoure la politització de la població. L'immobilisme és l'única resposta i l'encastellament l'únic mètode. En la pràctica quotidiana tot es limita a practicar diferents expressions de la fal·làcia política.

A l'Espanya profunda la despolitització és el que permet la visceralitat dels atacs de caire racista contra les nacions sotmeses. Als Països Catalans, la despolitització és el fonament més sòlid de l'engany, de la política reduïda a la simple teatralització. Passejar una ministra embarrassada davant l'exèrcit espanyol com a mostra d'una suposada «democratització» dels militars, fer dir al President de la Comunitat Autònoma que estima més Catalunya que el president del govern espanyol... mentre l'exèrcit continua mantenint les prerrogatives antidemocràtiques a la Constitució espanyola i en Montilla és el mateix que va córrer a impugnar l'Estatut votat pel Parlament de Catalunya i beneix des del PSC-PSOE totes les operacions d'espanyolització, provincianització i «neteja ètnica» dels mitjans de comunicació catalans (de la «crosta» invocada pel «socialista» Joan Ferran)..., són fal·làcies tan grans que cauen en el sarcasme.

La gravetat de la situació actual és que per a obtenir el vot no cal portar a terme cap política significativa en el terreny de la realitat. El fonament d'aquesta política en procés de devaluació són les «grans fal·làcies», «collonades» que s'aguanten en llocs comuns sense continguts polítics ben definits. Tenim, per exemple, la gran fal·làcia de l'adjectiu «ca-ta-la-nis-ta», que s'aplica d'una manera ben lleugera a tota persona de la política que tingui com a únic mèrit el de no insultar els catalans i pronuncii sense fàstic el nom de Catalunya. És veritat que aquesta simple actitud avui dia és important dins el panorama polític de l'Estat espanyol, però no hauria de permetre anomenar catalanista algú que treballa conscientment (com ho fa la direcció del PSC-PSOE) contra la identitat nacional catalana i contra l'hegemonia social de la nostra llengua. En aquesta mateixa òrbita de caire surrealista cal situar la gran fal·làcia del «fe-de-ra-lis-me», paraula invocada de tant en tant pel PSC-PSOE amb funcions de tipus esotèric i amb clares intencions publicistes, sense que això

representi cap política seriosa ni creïble en el terreny dels fets reals.

Semblantment, podríem parlar de la gran fal·làcia de «l'es-quer-ra». Tant si es presenta com a més «de debò» o menys «de debò», podem observar que per a merèixer el qualificatiu d'esquerrà a qualsevol partit o persona no li cal que promogui polítiques coherents favorables a la classe treballadora i les classes populars. N'hi ha prou d'omplir-se, de tant en tant, la boca amb algun tema social d'un cert abast propagandístic. La degeneració del discurs s'ha fet la pràctica habitual i costarà molt restituir a les paraules un contingut seriós.

L'única solució, la politització

La solució d'aquesta situació no serà fàcil, perquè està arrelada a les entranyes de tota la casta política actual amb molt poques excepcions individuals i també perquè aquests hàbits polítics devaluats estan enquistats en la vida mediàtica d'una manera gairebé absoluta. Però en la realitat i en la contradicció hi ha l'esperança. El desafecte envers la política és un fet i el divorci d'una part important de la societat catalana envers el règim parlamentari-monàrquic espanyol és una realitat important i creixent.

Cal que aquest capital humà i polític sigui utilitzat de manera positiva, transformant l'enuig i el rebuig en acció política alliberadora. Cal que «el català empenyat» (i «la catalana empenyada», que també existeix) transformi aquesta ira en una activitat constant de crítica, d'atac polític i de construcció d'alternatives, de manera que les propostes favorables a les classes populars catalanes quedin en evidència i les posicions fal·lacs i buides de contingut trobin reduïda la seva capacitat d'incidència als marges residuals en què haurien de quedar bandejades en totes les societats democràtiques sanes.

Cal, a més, que el conjunt de les persones amb consciència nacional i independentista portem a terme una campanya intensa i continuada de conscienciació, cadascú en el seu entorn més pròxim. No hem de permetre que ningú que tingui un bri de consciència nacional i social doni suport a les forces que tenen com a objectiu la destrucció (cultural, ecològica, econòmica) de la nostra nació. Amb la nostra activitat quotidiana hem de col·laborar activament a posar fi a les mentides i els enganys del parlamentarisme actual, tot impedit la instal·lació tranquil·la de les forces defensores del règim monàrquic actual i de tots els seus abusos.

Dones i homes no sexistes, cal que actuem ja

Avui dia, una gran majoria de les dones treballem també fora de casa. I resulta que el personal pitjor pagat per a una mateixa feina és el de les dones. O, per dir-ho d'una altra manera, que el treball «feminitzat» està pitjor pagat i valorat que el treball dels homes, sempre tan valorat i al qual ells mateixos, els homes, amb càrrecs de poder o en sense, fan tot el possible perquè les dones no hi arribin.

Cal treballar políticament i social, dones i homes no sexistes, per aconseguir que el treball de la dona sigui més valorat. Cal treballar des de l'educació del dia a dia i des de la política perquè l'home accepti que la dona ja està preparada per assumir llocs de responsabilitat, tant política com laboral. Cal, també, des de l'educació i des de la política, tant des de la política social com de la quotidiana i familiar, és a dir, des de tots els àmbits en què hi ha situacions de poder, valorar la manera diferent de ser de les dones respecte dels homes i no pas a l'inrevés: no s'ha de pretendre que elles adoptin l'actitud bel·ligerant i «agorçada» d'alguns homes, sinó que cal acceptar que la manera de fer de la dona és més observadora, més dialogant, més pausada i respectuosa de l'opinió de l'altre/a, i més tímida, perquè pensa que dirà una bajanada, que la seva opinió és de segona fila, ja que ella ja se sent una ciutadana de segona, segurament perquè durant segles i segles ha estat obligada a la submissió respecte del mascle i de tota la societat patriarcal.

Sigui per la raó que sigui, la dona vol expressar la seva veu però sense cridar, sense ironia, sense segones intencions, amb la seva veu, sí senyors, de vegades amb una veu dolça, què hi farem, una veu «tendra», com el sexe masculí sempre l'ha titllada, aquesta veu de to suau d'algunes dones, però que no és tendra en absolut.

Per tant, si tant critiquen els companys masculins del nostre moviment la societat capitalista-consumista-globalitzadora-imperialista i ensorradora de les economies petites, alternatives, que intenten fer-se un lloc al món, si tant critiquen aquesta actuació prepotent de les grans potències mundials, l'actitud de les quals respon, no ho oblidem, també, a la prepotència masculina tradicional, la que es creu mestressa del món i mana i vol manar sobre ell, caldria que no repetissin aquesta actitud prepotent i imperialista damunt de les dones,

de les seves companyes d'organització. Altrament, el discurs independentista i d'esquerres no té cap valor ja que, en la vostra vida quotidiana, es repeteixen els esquemes prepotents i imperialistes de les grans potències anul·ladores de tota diversitat. L'una cosa va lligada a l'altra: si es continua actuant de manera que no obriu un espai a les dones que teniu al costat, s'està repetint l'etern paper subjugador i esclavista que la dona ha patit a través de tots i cada un dels segles. Si no comenceu ja a canviar el vostre comportament envers la dona, esteu convidats a deixar també el moviment de l'Esquerra Independentista, ja que cadascú és allò que demostra ser, no allò que diu ser.

Pel que fa a les dones del nostre moviment, cal que s'atreveixin a fer un pas endavant, que gosin involucrar-se més en la política, en el món del que és públic, que expressi la seva opinió respecte dels fets socials i polítics amb els quals discrepa. Cal que gosin ja ocupar l'espai públic i deixar l'espai domèstic i casolà al qual, durant segles, l'han relegada. Per exemple, la frase tan mediàtica que la dona és «la reina de la casa» no és més que l'expressió d'aquesta eterna clausura, disfressada amb un vestit de reina (per cert, qui vol reines?). Els contes tradicionals que a totes les dones i homes els han explicat de petites parlen d'una *Ventafocs* que passa de ser la minyona d'«una dona dolenta» a ser l'esclava d'un «príncep»! Frases com ara «que maca que estàs», «quin pantaló més bonic», no són més que expressions d'aquest etern relegament de la dona a objecte. Des de segles la dona ha de ser un objecte que tingui bona presència, i això és exactament el que tantes dones actuals estant acomplint, tot engal·landinant-se per, per exemple, anar a una reunió política, perquè els han ensenyat subliminalment que han de ser «belles», que han de destacar per la seva presència, no per les seves idees.

Així, i seguint amb la línia de l'inici del paràgraf anterior, cal que la dona comenci a ocupar d'una vegada l'espai públic, mitjançant, per exemple, articles d'opinió i d'anàlisi en les revistes o/i diaris del nostre àmbit, mitjançant la seva presència en reunions polítiques, una presència que no ha de ser callada, sinó que ha d'opinar, ha d'anar obrint-se lloc en aquest espai que encara avui dia és masculí. Cal superar la timidesa i la por de «dir una bestiesa». Per-

què pensem-hi: quan anem a una reunió política (en què la majoria són homes) i sentim parlar els nostres companys masculins, quantes bestieses creieu que ells també arriben a dir? El que ocorre és que, com que el noi i després home han après des de petits que el món és seu i els pertany, no tenen por de dir bajanades.

Des de temps immemorials, la veu de la saviesa era la de l'home, l'home era l'autoritat. Per això, es pensa que és «la veu de la saviesa» i que té uns drets adquirits. Molt sovint, per molt «d'esquerres que s'autoproclami», la seva actitud de superioritat davant la dona —tret que aquesta última no sigui una erudita consagrada— és sempre present en el seu posat davant la vida, davant el món, sobretot en l'esfera del que és públic.

En canvi, la dona no és pas per casualitat que tingui por d'opinar: si el que ella diu «no convé» en aquell moment —segons el consell de savis mascles de la reunió—, la crítica que rebrà serà per part del «consell de savis»: a) menyspreu i directa, expressada verbalment en públic de manera tallant; b) absolut menysteniment del que ella hagi pogut dir, de manera que ningú no fa referència a les seves paraules. En un mot, és la dona absent; no hi és; no és ningú. D'altra banda, sovint, al cap d'una estona d'haver expressat ella una idea o opinió a la qual, com hem dit, no se li ha fet ni cas, algun «company» diu si fa no fa el mateix, ara, la resta d'assistents a la reunió troba la proposta o opinió molt encertada. Quina és l'actitud de la persona (en aquest cas, casualment, una dona) l'opinió de la qual, així com la seva persona, ha estat menystinguda? No és improbable que aquesta persona deixi d'acudir a les reunions polítiques.

Si volem veure tota aquesta exposició «teòrica» (no ho és gaire, de tantes experiències femenines frustrades com hem arribat a sentir) en exemples pràctics de la vida quotidiana, vegem-ho: a) Quantes dones formen part dels òrgans de direcció de les organitzacions polítiques de l'Esquerra Independentista? b) Quantes dones escriuen articles a les revistes i/o diaris de les mateixes organitzacions? c) Quantes dones d'aquestes organitzacions assisteixen com a representants a les reunions amb les altres organitzacions a fi d'arribar a acords unitaris? d) Quantes dones hi ha en una reunió política d'alguna d'aques-

tes organitzacions? e) Quantes dones que assisteixen a les reunions polítiques parlen per expressar la seva opinió? f) Quanta estona dura l'opinió emesa per una dona en una reunió política i quanta estona dura l'opinió d'un home en la mateixa reunió? g) Quantes vegades que una dona expressa la seva opinió en una reunió política és acusada per algun home de la reunió de dir

bajanades? h) Quin és el to emprat per un home quan li diu a una dona que no està d'acord amb la seva opinió?...

Com es pot solucionar tant el tema de l'agressivitat de certs homes envers l'opinió expressada per una dona (agressivitat verbal o no verbal, com ja s'ha explicat) com el tema de la timidesa o la por d'una dona a expressar la seva opinió? No n'hi

ha prou a crear una secretaria de la dona o una comissió antipatriarcal.. Cal que també la implicació en la pràctica quotidiana dels homes que es proclamen per l'alliberament de gènere. Només des d'aquesta implicació les nostres organitzacions entendran que aquesta lluita també és la seva.

SÒNIA GUIDONET

La Unitat Popular de Salvador Allende: la via xilena al socialisme

Quan es compleixen trenta-cinc anys del cop d'estat a Xile en contra del govern d'Unitat Popular de Salvador Allende, volem fer un recordatori d'un procés que va ser qualificat com la via xilena al socialisme.

Unitat Popular¹

Les Unitats Populares són expressions polítiques de masses que es fonamenten en l'agrupació de moviments populars i d'organitzacions polítiques dirigits per la classe obrera i diferents sectors populars anticapitalistes.

Les Unitats Populares es poden resumir, en general, per les característiques següents:

- Són agrupacions de forces populars per a l'acció
- Es fonamenten en un programa clar de reivindicacions concretes.
- Tenen una expressió política de masses, amb projecció institucional.

Les Unitats Populares van sempre més enllà de simples agrupacions electorals i són de fet l'agrupació de totes les forces transformadores de la societat en una fase concreta de la seva confrontació amb el poder de l'estat o dels estats. Per aquesta raó fonamenten la seva unitat sobretot en la pràctica de lluita i recullen, per tant, un programa de reivindicacions concretes, de tipus tàctic, sense oblidar, tanmateix, de recollir diferents elements polítics generals o estratègics.

Però aquest origen reivindicatiu no exclou pas, ans al contrari, la intervenció política en el camp institucional. En aquest sentit, les experiències d'Unitat Popular expressen una evolució política de la lluita popular, en la qual, sectors importants de les classes populars esdevenen conscients de llur força col·lectiva i de la possibilitat de modificar la correlació de forces polítiques i socials incidint en les institucions en àmbits diferents, començant per l'àmbit municipal.

La Unitat Popular xilena

A Xile el procés de confluència de moviments populars i d'organitzacions polítiques (el Movimiento de Acción Popular Unificado [MAPU], la

Acción Popular Independiente [API], socialistes, comunistes, radicals i socialdemòcrates) es concreta entre els mesos de desembre del 1969 i el gener del 1970 quan es signa el programa de la Unitat Popular i Salvador Allende és designat candidat de la Unitat Popular a la presidència de la República xilena.

En un Xile totalment dominat per la burgesia monopolística, els latifundistes i l'imperialisme ianqui, i que es trobava en plena crisi econòmica caracteritzada per un estancament econòmic i social, per la pobresa generalitzada i per les postergaci-



[1] *Estelada Roja*, edició especial de l'Onze de Setembre del 2002.

ons de tota mena que patien els obrers, els camperols i la resta de capes explotades, així com per les creixents dificultats a les quals s'enfrontaven empleats, professionals i empresaris petits i mitjans i per les gairebé inexistent oportunitats de les quals disposaven les dones i el jovent, el programa de la Unitat Popular, entre reformista i revolucionari, que tenia com a perspectiva la construcció del poder dels treballadors, hi fa forat i aconsegueix la unificació del moviment popular xilè i la victòria a les eleccions del 4 de setembre del 1970, amb una majoria relativa del 36,3%.

La classe obrera, com la resta de classes populars, accedeix al control del govern i queda per primera vegada en condició de disputar el poder a la burgesia local i a l'imperialisme. Aquí comença la construcció del camí al socialisme per transformar les velles estructures d'un capitalisme en un marc que respectava un sistema institucional basat en la més pura tradició liberal. Es tractava d'una via que anava en contra de l'ortodòxia revolucionària i que amb perspectiva s'ha vist que era pràcticament impossible de recórrer.

El 26 d'octubre del mateix any Allende és ratificat pel Congrés com a nou president de Xile, i el 4 de novembre n'assumeix la presidència. I sense marxa enrere comença l'aplicació del programa de la Unitat Popular i de les primeres 40 mesures. S'inaugura a Xile una experiència totalment revolucionària que, si més no algunes d'aquestes mesures, atacava el nucli de dominació format, com ja s'ha dit més amunt, pels interessos de l'imperialisme, la burgesia monopolística i els terratinents, amb l'objectiu de crear una àrea social dominant en el conjunt de l'economia, juntament amb la recerca d'una participació real de les masses en la conducció del procés, que condueixi a una societat de transició com a avantsala d'una altra de socialista, que brollarà del mateix procés.

A l'abril del 1971, a les eleccions municipals la Unitat Popular obté el 51% del vots, i un mes després Allende ja fa pública oficialment la «Via xilena al socialisme». Amb tot això per davant, i després de comprovar que pacíficament no hi tenien res a fer, l'oposició, el govern nord-americà, la CIA i les transnacionals ianquis no deixaran d'intervenir-hi, donant suport directament amb mitjans materials i diners a les organitzacions terroristes de dretes, als complots militars, als mitjans de comunicació dretans i el partit demòcrata cristià.

Durant el primer semestre del 1972 ja s'han gairebé culminat els processos d'estatalització de la banca, les grans indústries del país i les que estaven en mans foranes, i la reforma agrària. Estaven canviant de mans els recursos econòmics de Xile,

però allò més important és que estava canviant la mateixa societat. Per tant, els atacs contra el govern de la Unitat Popular es van fer més ferotges, i en aquestes circumstàncies el govern es va trobar entre l'espasa de la dreta que el colpejava amb virulència i la paret de sectors d'esquerres més radicalitzats que tractaven de desbordar l'acció del mateix govern.

A les eleccions legislatives del març del 1973 la Unitat Popular obté el 43,4% dels sufragis, amb la qual cosa s'impedeix el derrocament constitucional. Malgrat tot, la dreta i els seus aliats nord-americans no es donen per vençuts i s'inicien nous conflictes per desgastar el govern d'Allende. Tres mesos més tard es produeix un primer aixecament militar finalment frustrat. El que sí que triomfa és el de l'11 de setembre, comandat pel general feixista Augusto Pinochet, el qual crea una nova constitucionalitat basada en la repressió i l'eliminació sistemàtica dels seus opositors. En l'assalt final al palau de la Moneda, Salvador Allende es suïcida i amb ell acaba el somni de les classes populars xilenes de ser les mestresses del seu destí amb l'assoliment del socialisme.

El perquè d'un fracàs

Segons unes reflexions fetes el 1974 per Carlos Altamirano², aleshores secretari general del Partit Socialista de Xile, el triomf de la contrarevolució va ser determinat per:

— «La nostra incapacitat per respondre estratègicament i tàctica a la resoluta decisió dels EUA d'aixafar la revolució a Xile; a l'extraordinari potencial de recursos que desplega per aconseguir-ho, ja sigui directament o utilitzant la burgesia que actua també com a classe: A més, està determinat per la incapacitat de fer factible un suport real de la comunitat socialista a l'experiència xilena, que impedis els efectes demolidors de la caiguda del preu del coure, el bloqueig financer i la pujada dels productes agro-pecuaris en el mercat mundial. Finalment, perquè davant la complexitat i poder de l'agressió que enfrontàvem, no vam ser capaços de resoldre els problemes cardinals que d'aquestes situacions es derivaven. En d'altres paraules, en allò que fa referència al nostra tasca, gravitarà més en el triomf de la contrarevolució allò que haguéssim hagut de fer i no vam fer que no pas allò que no vam fer bé».

- El govern de la Unitat Popular i els treballadors es van trobar atrapats per la mateixa institucionalitat que lluitaven per canviar. Mentre els aparells administratius de l'Estat burgès i la gairebé totalitat de l'aparell repressiu, incloent-hi tot el sistema judicial, es mantenen intactes al servei de les classes dominants, aquestes utilitzen tots els mitjans per enderrocar el govern legítimament escollit. Tot procés revolucionari destrueix primer l'aparell repressiu per després començar les transformacions socio-econòmiques.
- L'absència d'una direcció homogènia capaç d'utilitzar el poder concentrat en el govern, de canalitzar l'extraordinària potencialitat revolucionària de les masses i d'articular harmònicament l'acció del govern i a la força del moviment de masses. Com a conseqüència de tot això es va cedir terreny davant l'enemic en l'àmbit de la lluita ideològica.
- La manca d'una política adequada en les comunicacions de masses i la no limitació del domini de la burgesia sobre els mitjans de comunicació.
- La inexistència d'una «política militar» que, paral·lelament a l'esforç específic cap a les forces armades, formés en el si de les masses un «poder dissuasiu». Aquest era l'únic factor capaç d'evitar l'enfrontament. El trànsit pacífic al socialisme només era defensable des de posicions de força.

Per tant, queda del tot clar que arribar al govern no és el mateix que ostentar el poder. Va manca, doncs, la creació d'un veritable Poder Popular, és a dir, d'una veritable estratègia de poder.

En un altre ordre de coses, segons Margaret Power³ les idees sobre la feminitat i la masculinitat utilitzades per la dreta feixista i la Unitat Popular també van fer possible la caiguda de l'última. La dreta va aconseguir que una majoria de dones participés contra el govern d'Allende. Van demanar als militars que es comportessin com a veritables homes, perquè elles poguessin tornar a les seves llars i ser veritables dones. Sense comentaris.

Així, doncs, malgrat que la via xilena al socialisme va tenir un trajecte efímer, de només tres anys, ha estat un exemple del que amb altres condicionants i contextos podem observar actualment a llocs com Veneçuela. Caldrà estar amatents a veure l'evolució política d'aquests llocs.

FELIU RIPOLL

[2] Carlos Altamirano: «Reflexiones críticas sobre el proceso revolucionario chileno». *Cuadernos de orientación y pensamiento socialista*, maig del 2003, número 3.

[3] Margaret Power: «La unidad popular y la masculinidad». *La Ventana* (1997), número 6.

El memoricidi de la Nakba

A partir de la segona meitat dels anys vuitanta del segle passat, comencen a aparèixer a Israel un seguit d'estudis que qüestionaven alguns punts de la narrativa històrica oficial de l'Estat d'Israel i, de retruc, del sionisme. Els seus autors, coneguts mediàticament com els «nous historiadors»¹, no formaven cap moviment coherent en el sentit que diferien tant en la seva metodologia com en les opinions polítiques². Aprofitant l'obertura dels arxius israelians, especialment els militars, van emprendre una tasca més aviat descriptiva que desmuntava la majoria de mites fundacionals de l'Estat d'Israel.

Ilan Pappé és un membre destacat d'aquest grup de nous historiadors i amb el llibre que comentem (*La limpieza étnica de Palestina*) ha fet una contribució rellevant en la tasca d'enderrocament del sionisme com a ideologia i projecte polític. Pappé planteja un canvi de marc interpretatiu a l'hora d'explicar què va passar el 1948: cal substituir el paradigma de la guerra pel de la neteja ètnica, que és una de les raons per les quals la negació de la «catàstrofe [palestina] s'ha pogut perllongar durant tant de temps». Segons l'autor israelià, la neteja era l'objectiu principal del moviment sionista.

Després de repassar al primer capítol el concepte de neteja ètnica i de com es-

tava d'arrelat el concepte de trasllat de població en el pensament polític sionista (un aspecte estudiat detalladament per l'historiador palestí Nur Masalha), al segon capítol es concentra en temàtiques com la motivació ideològica del sionisme, la construcció d'una organització militar a partir dels anys trenta que seria l'embrió del futur exèrcit israelià o a figura de Ben Gurion com a veritable arquitecte de la neteja ètnica. Hi destaca també l'apartat dedicat als expedients dels poblets, que incloïa informació sobre la localització topogràfica, les vies d'accés, l'economia, la composició sociopolítica, les persones «hostils», etc. de les poblacions palestines. L'exèrcit hebreu va utilitzar aquesta informació no només per atacar-les i buidar-les sinó també per eliminar les persones que s'havien significat en la revolta del 1936 contra l'ocupació britànica, fet que va deixar els palestins sense quadres per organitzar una resistència efectiva.

Als següents sis capítols, que ocupen la part central del llibre, es detalla com es va ultimar un pla mestre per a la neteja ètnica (el Pla Dalet) i se'n descriuen les línies mestres i sobretot la implementació en diferents fases, amb informació concreta dels pobles i ciutats buidats de què es disposa un millor coneixement històric, gràcies als arxius israelians i a la història oral proporcionada pels refugiats, una novetat metodològica en els estudis dels nous historiadors israelians.

Un dels capítols més rellevants i colpidors del llibre és el vuitè («El memoricidi de la Nakba»), en què Pappé repassa la tasca de destrucció de la memòria històrica palestina, a la qual el nou Estat d'Israel es va aplicar volenterós i obligat alhora. Perquè l'espoli de les terres dels palestins no va comportar no-



ILAN PAPPÉ
La limpieza étnica de Palestina

Editorial Crítica,
Barcelona,
1.ª edició febrer de 2008,
384 pàgines

més l'expulsió dels seus propietaris legals, sinó que va anar seguit per un procés de desarabització (és a dir, d'hebraïtzació) de la geografia de Palestina, una tasca en què arqueòlegs i experts van aportar justificacions dubtosament acadèmiques. La desarabització era una peça fonamental per a la negació de la Nakba.

En aquest mateix capítol l'autor remarca també la tasca del Fons Nacional Jueu (FNJ) en aquesta negació de la Nakba, mitjançant la seva política de creació de parcs naturals sobre llocs on abans hi havia hagut poblacions palestines. L'historiador israelià destaca que l'objectiu del FNJ ha estat amagar «aquestes restes visibles de Palestina no només plantant-hi arbres a sobre sinó també explicant relats que en neguen l'existència.»

En els darrers capítols Pappé s'endinsa en la rellevància del problema dels refugiats per a la resolució de conflicte entre Palestina i Israel. Segons l'autor del llibre, sense un reconeixement de la Nakba i sense l'acceptació del dret de retorn dels refugiats no hi ha possibilitat d'una resolució del conflicte i Israel està abocat a esdevenir una fortalesa aïllada que viurà constantment al caire de l'abisme.

Aquest any en què es commemora el 60 aniversari de la Nakba, resulta totalment recomanable la lectura del llibre que hem comentat. Es tracta d'un llibre diurètic, depurador de qualsevol vel·leïtat de comprensió del projecte sionista, un projecte colonial i racista en els seus orígens i en la seva pràctica i que inevitablement abocava els seus promotors a ocupar Palestina i expulsar-ne la majoria dels seus habitants (entre 700.000 i 900.000 segons les fonts).

M. ESCRIG

[1] Per a una síntesi de les troballes de la nova història israeliana són interessants els llibres de Dominique Vidal *La péché originel d'Israel* (2002) i *Comment Israël expulsa les palestiniens* (2007).

[2] Per exemple, mentre Benny Morris, l'autor més conegut de tots, es situa des del punt de vista polític dintre del sionisme hegemònic, amb els seus substancials components racistes, i arriba a justificar la neteja ètnica (vegeu l'entrevista que li van fer al diari israelià *Haaretz* el de gener de 2004 que es pot consultar a <http://www.haaretz.com/hasen/pages/ShArt.jhtml?itemNo=380984>), Ilan Pappé se'n situa totalment al marge ja que s'adona del seu caràcter colonial.